

COALIȚIA PENTRU UNITATE ȘI BUNĂSTARE

Du Moldova înaintea!

PROGRAM POLITIC

CHIȘINĂU, 2025

COALIȚIA PENTRU UNITATE ȘI BUNĂSTARE

Suntem un partid de orientare social-liberală, național, eurocentric, cu oameni liberi, care își iubesc țara și pun unitatea națională și bunăstarea cetățenilor pe primul plan. Este obligația noastră să luptăm pentru creșterea calității vieții oamenilor, să pledăm pentru adoptarea unui model de transformări sistemice, întemeiat pe progres, inovație și educație.

Doctrina noastră politică este PATRIOTISMUL LIBERAL, care se întemeiază pe susținerea progresului social, apărarea intereselor și tradițiilor comunității naționale: drepturile și libertățile individuale, familia, identitatea și conștiința națională, inițiativa privată și libertatea conștiinței, separația puterilor în stat, egalitatea tuturor în fața legii și asigurarea de șanse egale pentru fiecare dintre noi.

PATRIOTISMUL LIBERAL susține capacitatea antreprenoriatului autohton de a face față competiției internaționale, îmbunătățirea politicilor naționale de susținere a capitalului național și inițiativa privată, care pun în valoare talentul și inițiativele tuturor cetățenilor, indiferent de religie, limbă sau originile sociale, pentru a produce bunuri și servicii cu valoare adăugată ridicată, locuri de muncă bine plătite.

PATRIOTISMUL LIBERAL este busola naturală care poate uni cetățenii cu statul care-i reprezintă.

1. ECONOMIE LIBERALĂ

PATRIOTISMUL LIBERAL asigură șanse egale și o dezvoltare economică sănătoasă, bazată pe garanții și stimulente pentru investiții și acumulare de capital. Modelul nostru presupune amplificarea capacității competitive pe sectoarele economice cu potențial de creștere a valorii adăugate la producția de bunuri și servicii, prin folosirea de mijloace tehnologice avansate și forței de muncă calificate și bine plătite.

Sprrijinirea micilor producători din agricultură și industria alimentară, în contextul competiției internaționale, inclusiv pentru resurse naturale și alimentare, agricultura și industria asociată ei, reprezintă o miză decisivă, de care depinde nu doar bunăstarea, ci și securitatea alimentară a societății.

Moldova are un mare potențial ne-valorificat corespunzător, comparativ cu alte țări din Europa de Est și Centrală, prin tradițiile sale istorice în domeniul vitivinicol, pomicultură, horticultură. Neavând resurse naturale petroliere, Republica Moldova poate dezvolta în mod prioritar producerea de bunuri de consum, servicii de turism, servicii medicale și bunuri de consum cu valoare adăuga, eficient și rapid.

Sistemul de taxare actual este împovărător, iar economia supra-reglementată, ceea ce rezultă în sufocarea creșterii economice, diminuarea oportunităților și afectează dreptul fiecărui cetățean la dezvoltare și securitate economică.

PATRIOTISMUL LIBERAL garantează emanciparea inițiativei private printr-un model ce se întemeiază pe taxe cât mai puține și mai mici – libertate economică într-un climat favorabil afacerilor. Legislația fiscală trebuie simplificată drastic, iar cota unică trebuie generalizată pentru toată economia.

PROPUNEM:

1.1. Promovarea inițiativei private și a creativității antreprenoriale

- 1.1.1. Vom restabili și moderniza micro-industriile chimice, metalurgice și construcție, de aparate și utilaje agricole, stimulând creativitatea inițiativei private. Vom crea un *Fond Național pentru Re-industrializarea Moldovei* pentru modernizarea și extinderea întreprinderilor autohtone.
- 1.1.2. Vom reabilita infrastructura de irigații existente în RM, cu mașini și utilaje produse de către agenții economici autohtoni.
- 1.1.3. Vom susține dezvoltarea industriei de ospitalitate, care trebuie să devină o prioritate vizibilă a statului. Industria turismului solicită relocări de birouri regionale și parteneriate public private pentru dezvoltarea serviciilor turistice concurențiale.
- 1.1.4. Vom dezvolta, cu prioritate, sectoarele cu valoare adăugată în industria de frumusețe („beauty”), cosmetică și textilă, conectând produsele agricole locale la piețe de perspectivă.

1.2. Consumăm produse locale, susținem economia Moldovei!

- 1.2.1. Vom promova un cadru normativ nou pentru ca minimum 50% din achiziții de produse alimentare pentru grădinițe/spitale/școli să fie, în mod obligatoriu, de proveniență locală (*model: Danemarca, Austria*).
- 1.2.2. Urmează să garantăm creditele pentru startup-uri industriale și inovații tehnologice în sectorul agro-industrial.
- 1.2.3. Comercianții vor avea obligația de a indica cu etichetă și proveniență produsele locale „Produs Moldovenesc”, astfel vor manifesta respect pentru tradițiile autentice locale. Aceste reguli vor construi un nou angajament între supermarketuri și producătorii locali; produsele locale vor fi plasate cu prioritate pe rafturi (*model: Franța, Italia*).
- 1.2.4. Vom oferi *tichete valorice* (vouchere) cetățenilor (familii vulnerabile, pensionari), care pot fi folosite doar pentru achiziționarea produselor agroalimentare locale (*model: Polonia, Slovacia*).
- 1.2.5. Strategii clare cu atribuții specifice pentru Ministerul Afacerilor Externe, care urmează să exercite atribuții de reprezentare economică și comercială pentru companiile de brand din RM, identificare de parteneriate, investitori și piețe de desfacere. Guvernul va solicita serviciului diplomatic să consolideze misiunile comerciale și economice pe lângă ambasadele țării noastre, străbind atribuții specifice și măsurabile, identificând piețe atractive pentru producătorii din Republica Moldova

1.3. Taxe mai mici, viață mai bună!

- 1.3.1. Impozit "0" pentru venituri mici.
- 1.3.2. Simplificăm sistemul fiscal - impozit unic pentru persoane fizice – 10% (în loc de 18%) și impozit unic pentru companii – 10% (*model: Ungaria*)
- 1.3.3. Vom introduce deductibilitate fiscală de 100% pentru toate donațiile, sponsorizările și parteneriatele făcute către spitale, centre de sănătate, școli și universități publice, în baza unor criterii clare și transparente.
- 1.3.4. Parteneriatele public-private la proiecte sociale sau educaționale vor fi scutite de TVA (*model: Franța, Germania*)
- 1.3.5. TVA 5% pentru produsele „Made in Moldova” (alimente, textile, artizanale) (*model: Polonia*)

1.4. Dezvoltarea capacităților pentru sectorul industriilor creative și digitale

- 1.4.1. Industrii de inovație, hub-uri IT și parcuri tehnologice în mai multe zone ale țării.
- 1.4.2. Dezvoltarea industriei producătoare de proprietate intelectuală, inclusiv prin adaptarea programelor educaționale din învățământul liceal și universitar la cerințele pieței IT&C.
- 1.4.3. Transformarea digitală a economiei și administrației țării, prin centrarea pe Hub-urile europene de inovare digitală - E-DIH (European Digital Innovation Hubs).

2. ENERGIE IEFTINĂ PENTRU TOȚI

Producerea de energie verde trebuie crescută, iar consumul de energie trebuie eficientizat. Optimizarea cheltuielilor trebuie să se încadreze în obligațiile statului de a se conforma standardelor existente în UE în procesul de decarbonare și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră. Susținem o

Du Moldova înainte!

guvernanță profesionistă în sectorul energetic și asigurarea unui cadru normativ predictibil, care încurajează dezvoltarea și investițiile.

PATRIOTISMUL LIBERAL susține integrarea flexibilă a capacităților locale și regionale, bazate pe generarea de energie verde. Moldova trebuie să-și asigure independența energetică prin extinderea capacităților locale de producere a curentului electric, completate de facilități de producție solară și eoliană – *onshore* și *offshore*. Investițiile în energie verde trebuie prioritizate, iar Moldova are nevoie să re tehnologizeze obiectivele hidroenergetice actuale, dar și să construiască noi capacități de producție.

PROPUNEM:

2.1. Producerea energiei verde

- 2.1.1. Investiții în parcuri solare și sisteme de stocare a energiei pentru generarea a peste 4000 MW/h cu reducerea costului energiei și atingerea prețului de 1 leu/kWh.
- 2.1.2. Promovarea Programului „Un acoperiș – o sursă de energie” pentru instituții publice (*model: Portugalia, Franța*)
- 2.1.3. Emiterea de Obligațiuni Energetice Moldovenești, dedicate diasporei și publicului, pentru finanțarea parcurilor solare locale (*model: Irlanda, Belgia*).
- 2.1.4. Înfiiințarea de Centre Regionale pentru formare de electricieni solari, instalatori, tehnicieni în stocare de energie etc. (*model: Portugalia, Spania*)
- 2.1.5. Dezvoltarea Programului național de burse și concursuri pentru idei energetice, cu finanțări mici pentru proiecte-pilot studențești sau ale antreprenorilor tineri (*model: Finlanda, Slovacia*)

2.2. Asigurăm securitate energetică = independență reală (model: Lituania, Polonia, România)

- 2.2.1. Finalizarea interconectării energetice cu UE (România în special).
- 2.2.2. Investiții în surse regenerabile proprii (solare, eoliene, biogaz).
- 2.2.3. Crearea unei Rezerve Strategice de Energie (gaz/electricitate).
- 2.2.4. Transparentizarea, negocierea și diversificarea surselor de aprovizionare.

3. CONECTĂM MOLDOVA PRIN TRANSPORT RAPID

Propunem un Program Național de Reabilitare și Modernizare a căilor ferate și drumurilor magistrale. În particular, vom realiza conectarea navigației fluviale pe râurile Nistru și Prut la Marea Neagră, astfel încât Republica Moldova să nu mai fie etichetată ca fiind izolată de mare („landlocked”). Vom susține și dezvolta extinderea terminalelor fluviale existente pentru a răspunde necesităților de transport pe apă pentru producătorii și exportatorii moldoveni.

Susținem un Plan Național de investiții în scopul re-industrializării locale, pregătirea unor hub-uri regionale pentru procesarea produselor locale din agricultură, zootehnie și fitotehnie la standarde europene și în conformitate cu regulile pieței comune în UE

Sprijinim modernizarea Aeroportului Internațional Chișinău și a cel puțin alte 4 aeroporturi regionale de mărfuri și pasageri pentru a fluidiza și atrage volume mai mari de transport în tranzit și fluxuri de pasageri în contextul activării platformelor de reconstrucție a Ucrainei.

Ne propunem să atragem resurse strategice pentru infrastructură de calitate, ceea ce va cere guvernelor viitoare un angajament serios pentru relaxarea, simplificarea și atractivitatea mediului de afaceri. Apelarea la fonduri europene va spori exigențele pentru actul administrativ, transparența în achiziții și capacități manageriale de a atrage, asimila și utiliza eficient fonduri de investiții.

PROPUNEM:

3.1. Conectăm regiunile țării prin transport rapid

(model: Germania, Polonia, România)

- 3.1.1. Dezvoltarea rețelei de trenuri electrice moderne pe rute scurte (Briceni-Bălți – Chișinău, Cahul – Comrat, Ungheni – Chișinău).
- 3.1.2. Crearea stațiilor intermodale renovate – conectare ușoară cu autobuze sau microbuze locale.
- 3.1.3. Subvenționarea transportului intern de mărfuri, care devine mai accesibil și mai economic, susținând economia locală.

3.2. Transport mai accesibil pentru locuitorii din regiunile rurale

- 3.2.1. Bilet unic lunar la preț redus pentru toți cetățenii, subvenționat pentru tineri și pensionari pentru acces nelimitat la transport public local și regional.
- 3.2.2. Program de subvenții pentru achiziția de biciclete electrice pentru tineri și bugetarii din sate (model: *Țările de Jos, Slovenia*).

4. EDUCAȚIE ȘI CERCETARE CA ÎN EUROPA

Educația este un pilon strategic al dezvoltării naționale și o investiție strategică în dezvoltare, reziliență și creștere durabilă. Moldova poate rezista competiției regionale și globale doar în condițiile în care-și poate educa generațiile viitoare printr-un sistem de educație accesibil, modern și echilibrat. Trebuie să asigurăm copiilor noștri șansa de a deveni încrezători în țara lor, ajutându-i să fie competitivi, să-și poată întemeia familii fericite și să își crească proprii copii, persoane de succes în societate și în profesia aleasă.

CUB vrea schimbări radicale în sistemul de educație publică și privată din RM. Susținem trecerea de la o educație bazată pe memorare la una centrată pe formare de competențe și aptitudini profesionale. Sistemul educațional trebuie să devină modern, digitalizat, flexibil și competitiv la nivel european.

4.1. Legiferarea unui nou model de guvernare în educație

PROPUNEM:

- 4.1.1. Vom crește finanțarea educației de la 5,5% în 2025 la 8% până în 2030.
- 4.1.2. Vom înființa un *Fond Național de burse pentru studii de excelență în străinătate pentru cei mai talentați moldoveni în domenii strategice* (IT, agricultură, inginerie, management, medicină).
- 4.1.3. Recuperăm anumite institute de cercetare și universități lichidate recent (Universitatea Agrară, Universitatea Pedagogică de la Tiraspol, numeroase institute de cercetare optimizate abuziv).

- 4.1.4. Integrarea cercetării cu mediul de afaceri și corelarea educației garantate de stat cu piața națională și regională a muncii, prin investiții de parteneriate public private.
- 4.1.5. Cooperarea strânsă dintre universități și sectorul privat, transformarea potențialului universitar și resurse care stimulează inovația în practica mediului de afaceri, ca formă de finanțare prin resurse proprii și ca soluție de dezvoltare pentru cercetarea universitară.
- 4.1.6. Reclasificarea universităților în funcție de rolul asumat pentru dezvoltarea economiei naționale, interacțiunea pe plan regional, internațional, național.

4.2. Dezvoltarea educației în regiunile rurale

- 4.2.1. Dezvoltarea *Programelor pentru menținerea școlilor în sate* prin rețele de profesori itineranți și centre educaționale rurale.
- 4.2.2. Dezvoltarea Programului "Rural Erasmus Moldova", schimbări între licee/universități și practică în comunități rurale

5. PROMOVĂM CULTURA, IDENTITATEA NAȚIONALĂ ȘI PATRIMONIUL NATURAL

Cultura și identitatea națională sunt elemente centrale ale identității naționale, al întăririi coeziunii sociale. Diplomația culturală poate întări sau chiar suplini diplomația politică, iar exportul de produse culturale poate concura cu succes exportul de produse industriale, promovând imaginea țării.

Biroul pentru Relații cu Diaspora trebuie să devină un actor creativ în susținerea inițiativelor culturale în străinătate, promovând valorile autentice pe plan internațional. Vom pleda pentru deschiderea unor Institute Culturale în țările cu o prezență semnificativă a comunităților de moldoveni în diasporă.

Avem obligația de a pune la temelie programelor culturale concepte, personalități culturale și resurse care să genereze recunoaștere mondială a tezaurului cultural (monumente istorice, arii urbane protejate sau din situri arheologice) și a valorilor artelor moderne prin care să fim cunoscuți și respectați.

Patrimoniul natural al țării nu este doar o resursă economică, ci un indicator al continuității entoculturale. CUB pledează pentru valorificarea inteligentă a patrimoniului natural, apărarea pădurilor seculare, dezvoltarea unor modele de sinergie între natură și modernitate, economia verde și managementul modern al noilor antreprenori ai lumii digitale.

PROPUNEM:

5.1. Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural

- 5.1.1. Program național de turism rural și cultural cu cel puțin 10 rute turistice tematice pentru promovarea țării la nivel internațional.
- 5.1.2. Vom propune constituirea unei Centuri de Pensiuni Tradiționale în spațiul metropolitan din jurul capitalei Chișinău prin intermediul unui Fond Național pentru Antreprenoriatul Rural. Scopul acestei Centuri este de a integra Artele, Bucătăria și Tradițiile Naționale într-un plan antreprenorial modern, capabil să dezvolte modele performante pe plan internațional. Promovăm Centura Pensiunilor Tradiționale pentru a stimula fiscal și economic menținerea Caselor Tradiționale, cu elemente muzeistice, dar și cu servicii de calitate superioară cu sprijinul Academiei de Științe și ODA pentru a oferi antreprenorilor interesați de acest domeniu acces la fonduri și împrumuturi de stat, sprijin logistic și lucru în rețele naționale de furnizori de servicii de calitate. Fond Național pentru Antreprenoriat Rural – sprijin financiar și logistic pentru inițiative rurale.
- 5.1.3. „TikTok Cultural” – concursuri de scurtmetraje cu teme tradiționale și creative pentru tineri.
- 5.1.4. Restaurarea monumentelor istorice și muzeelor prin încurajarea finanțatorilor privați și atragerea fondurilor europene.
- 5.1.5. Vom încuraja parteneriatele și investițiile în ramurile artizanale tradiționale, ca formă de dezvoltare a economiilor locale și de conservare a patrimoniului cultural imaterial.
- 5.1.6. Vom revizui legislația privind sponsorizarea culturii, prin crearea unor facilități fiscale care să încurajeze finanțarea culturii de către agenții economici privați.

5.2. Promovarea sportului la nivel național

- 5.2.1. Cluburi comunitare și sport pentru toți (*model: Olanda, Germania*)
- 5.2.2. „Programul Sportiv Mobil” – camioane echipate cu echipamente sportive care se deplasează în sate fără infrastructură și organizează sesiuni gratuite de sport pentru copii, săptămânal.

5.3. Protejarea patrimoniului natural

- 5.3.1. Vom reabilita infrastructura de desecare – drenaj precum și efectuarea de lucrări de combatere a eroziunii solului, protejarea și valorificarea cursurilor de apă (Nistru și Prut), multitudinea de râuri și surse de apă semi-uscate ori compromise prin lipsa de investiții din ultimele decenii.
- 5.3.2. Accelerăm punerea în valoare peisagistică a ținuturilor legendare ale Republicii Moldova, împădurirea unor noi terenuri și repunerea în circuit a terenurilor degradate

6. OCROTIREA SĂNĂTĂȚII – SISTEM EFICIENT ȘI ACCESIBIL

PATRIOTISMUL LIBERAL înseamnă, în domeniul sănătății publice, garanții ferme și efective pentru sănătatea fiecărui cetățean al țării noastre. Accesul la servicii medicale de calitate și eradicarea defectelor actualului sistem, re-centrarea sistemului spitalicesc pe necesitățile vitale și binele pacientului sunt condițiile inerente dezvoltării economice durabile.

Finanțarea serviciilor de sănătate trebuie să urmeze pacientul, indiferent de categoria furnizorilor de servicii medicale, publici sau privați. Rândurile imense și calitatea proastă a serviciilor prestate în instituțiile publice impun persoanele asigurate să plătească dublu pentru sănătate, apelând la instituții medicale private. Polița de asigurare trebuie să acopere necesitățile de servicii de sănătate a persoanelor asigurate, indiferent de tipul de proprietate a instituției unde acestea au fost prestate.

Lipsa de cadre medicale în regiunile țării reduce grav accesul populației la serviciile necesare. Trebuie de dezvoltat programe care ar duce serviciile medicale, în special cele de diagnostic și prevenție, mai aproape de cetățeni. Salvăm vieți prin implementarea unor acțiuni reale care ar preveni îmbolnăvirile, ar oferi acces la consultarea specialistului și ar face posibilă diagnosticarea bolilor cât mai devreme, nu doar atunci când este deja prea târziu.

Oferta serviciilor de sănătate trebuie să corespundă necesităților și așteptărilor populației. Vom pune accent, în special, pe creșterea calității serviciilor medicale în conformitate cu practicile europene, în special al domeniului oncologiei.

Toate instituțiile medico-sanitare din țară trebuie să presteze servicii medicale de calitate, indiferent de forma de proprietate, în condițiile unei competiții sănătoase.

PROPUNEM:

6.1. Servicii accesibile și reducerea rândurilor în toate instituțiile medicale

- 6.1.1. Pacienții asigurați pot alege între spitale publice și private, iar serviciile sunt achitate de CNAM pe baza calității și vitezei, și nu a locației sau formei de proprietate a instituției medicale.
- 6.1.2. Sistem național gratuit de Telemedicină, cu cabine dotate în fiecare sat, conectate la medici din centre regionale, Chișinău sau din diaspora (medici moldoveni din UE).
- 6.1.3. Aplicații mobile pentru consult medical digital gratuit 24/7 (*model: Finlanda*).
- 6.1.4. Stabilirea nevoilor reale de specialiști în sistemul de sănătate și pregătirea pentru specialitățile deficitare, inclusiv cu specializări peste hotare.
- 6.1.5. Dotarea medicilor specialiști cu transport personal pentru a se deplasa zilnic la muncă în localități îndepărtate, rămânând să locuiască în municipii sau centre raionale.

6.2. Accentul pe prevenție

- 6.2.1. *Vouchere de prevenție* și abonamente la sport/nutriție pentru persoanele asigurate care nu au accesat servicii medicale (*model: Franța*).
- 6.2.2. Crearea unor *clinici mobile de diagnostic* (camioane medicale echipate), care merg săptămânal în satele Moldovei (*model: Spania*)

6.3. Creșterea satisfacției prestatorilor și beneficiarilor serviciilor de sănătate

- 6.3.1. Investiții majore în oncologie, descentralizarea acestui serviciu cu dezvoltarea centrelor de chimioterapie, screening și diagnostic la nivel regional.
- 6.3.2. Perfecționarea medicilor în specialități moderne și înalt tehnologizate (ex.: oncologie, chirurgie endovasculară, chirurgie

endocrinologie etc.) în școli europene sau prin invitarea medicilor din diasporă pentru împărtășirea experienței în instituțiile medicale din țară.

- 6.3.3. Adoptarea legislației pentru malpraxis pentru a proteja medicii și pacienții.
- 6.3.4. Dezvoltarea serviciului de asistență paliativă și a centrelor regionale de îngrijiri paliative.
- 6.3.5. Revizuirea cadrului normativ pentru a extinde și pune în aplicare dreptul instituțiilor spitalicești la autogestiune și autofinanțare, pentru a le permite dezvoltarea de sine stătătoare a bazei tehnico-materiale.

7. JUSTIȚIE DREAPTĂ ȘI INDEPENDENTĂ PENTRU TOȚI

Avem nevoie de un sistem de justiție în care cetățeanul obișnuit are încredere că va primi tratament corect, în care corupția este imposibilă, iar statul de drept este apărut indiferent de interese politice. Vom garanta cetățeanului accesul liber la justiție, pentru a fi în drept să solicite acte de justiție de calitate.

Vom promova legislația privind răspunderea magistraților, care să fie efectivă, reală și eficientă, erorile judiciare grave să fie sancționate. Vom întări independența și auto-administrarea sistemului de magistrați, sporind calitatea actului de justiție.

PATRIOTISMUL LIBERAL este garanția unui stat de drept funcțional, bazat pe supremația legii, responsabil social, democratic și supus Constituției. Actele normative și administrative trebuie adoptate numai prin consultare publică, fără interese ascunse. Vom promova politici publice inițiate de cetățeni și încurajată participarea societății civile la realizarea politicilor publice. În ocuparea funcțiilor publice din administrația centrală și locală trebuie să primeze integritatea și competențele profesionale și nu criteriile politice.

PROPUNEM:

7.1. Sistem de justiție transparent, accesibil și rapid

- 7.1.1. Resetarea sistemului – evaluare externă și integră cu publicarea motivelor deciziilor de evaluare
- 7.1.2. Digitalizarea completă a justiției prin introducerea dosarului electronic unic accesibil pentru cetățeni, avocați, magistrați; audieri la distanță, digitalizarea ședințelor de judecată, cu înregistrare video automată; sistem automat de repartizare aleatorie a dosarelor, pentru a elimina manipulările (*model Estonia, Danemarca*)
- 7.1.3. Monitorizare publică a timpului de soluționare a dosarelor, standarde de performanță pentru judecători – cine întârzie dosare, riscă sancțiuni sau pierderea funcției.
- 7.1.4. Extinderea medierii și reconcilierii – pentru cazuri civile, comerciale și familiale.
- 7.1.5. Eliminarea barierelor de acces (taxe judiciare reduse, ghiduri pentru justiție inclusivă).

7.2. Apărarea independenței justiției (model: Germania, Franța)

- 7.2.2. Interzicerea explicită a implicării politicienilor în anchete și hotărâri.
- 7.2.3. Pedepse penale pentru presiuni sau influențări asupra justiției.

7.3. Educație juridică pentru cetățeni (model: Suedia, Olanda)

- 7.3.1. Introducerea educației juridice („cetățean informat”) în școli și licee.
- 7.3.2. Campanii de educare privind drepturile cetățeanului în contact cu justiția, rolul judecătorului, procurorului și avocatului.

7.4. Toleranță zero la corupție (model: Singapore)

- 7.4.1. Sistem de justiție rapid: majoritatea proceselor se încheie în maximum 6 luni.
- 7.4.2. Pedepsă severă pentru corupție, inclusiv pentru oficiali de rang înalt.
- 7.4.3. Tribunale specializate pentru tipuri distincte de cazuri – administrative, comerciale, fiscale.
- 7.4.4. Depolitizarea sistemului de evaluare / promovare a judecătorilor și procurorilor.

8. SECURITATE NAȚIONALĂ PENTRU O ȚARĂ SUVERANĂ

Securitatea națională înseamnă mai mult decât apărare militară, dar și reziliență a instituțiilor contra unor amenințări ne-convenționale, protejarea cetățenilor și democrației contra unor forțe, care doresc să-și supună statul propriilor interese. Securitatea include și protejarea datelor personale, siguranța energetică și protecția societală contra unor atacuri externe prin campanii maligne.

Republica Moldova are nevoie de o viziune strategică, care să pună accent pe interesele cetățeanului, valorile democratice și comunitățile locale. Apărarea și securitatea RM este la fel de importantă ca și integrarea pe etape în Uniunea Europeană, grație statutului de stat candidat pentru aderare. Militarii trebuie să se bucure de garanții sociale, formare în carieră și respect. RM are potențial de revitalizare a unor segmente industriale de apărare și lansarea de programe de off-set în cadrul achizițiilor de tehnică militară.

Pilonii politicii externe și de securitate sunt legați de procesul de aderare la UE, dar și de obținerea unor garanții ferme de securitate pe plan regional și internațional. Este vital ca RM să intensifice nivelul său de interacțiune și integrare în parteneriate strategice cu România și SUA, Parteneriatul avansat cu NATO și Cooperarea cu PSAC al UE. Relația de cooperare dintre RM și România trebuie consolidată și dezvoltată spre formate cât mai adaptate contextului regional de securitate.

PROPUNEM:

8.1. Apărare modernă și cooperare internațională

(model: Finlanda, Austria - țări neutre, dar bine pregătite)

- 8.1.1. Creșterea bugetului de stat pentru apărare eșalonată și treptat de la 0.4% la 2% din PIB.
- 8.1.2. Profesionalizarea completă a armatei naționale și dotarea capabilităților sale de apărare.
- 8.1.3. Consolidarea cooperării cu statele europene și Alianța NATO prin Parteneriatul pentru Pace.
- 8.1.3. Echiparea și gestionarea de gărzi teritoriale și unități de rezerviști instruiți (*model: Finlanda*).

8.2. Lupta cu războiul hibrid și securitate cibernetică

(model Estonia - lider european în guvernare digitală și apărare cibernetică)

- 8.2.1. Înființarea unei Unități Speciale de Apărare Cibernetică la nivel național.
- 8.2.2. Protejarea infrastructurilor critice (rețele IT ale spitalelor, guvernului, băncilor).
- 8.2.3. Certificare obligatorie de securitate digitală pentru instituții publice.

8.3. Controlul frontierelor și combaterea traficului ilicit

(model: România, Croația)

- 8.3.1. Digitalizarea completă a gestionării frontierei.
- 8.3.2. Cooperare avansată cu Frontex și sistemele Schengen.
- 8.3.3. Combaterea rețelelor de trafic de persoane și contrabandă prin echipe mixte transfrontaliere.

8.4. Spații comune integrate RM-România oferă instrumente de a spori integrarea rapidă a sistemelor economice, administrative și sociale la standarde europene de calitate.

8.5. Eficientizarea organelor de drept și a poliției locale.

9. DIASPORA, BINE AI REVENIT!

PATRIOTISMUL LIBERAL susține noi abordări față de comunitățile de moldoveni emigrați în spațiul Uniunii Europene și continentul american. CUB va pleda pentru păstrarea și afirmarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice a comunităților de moldoveni ca partener de încredere și parteneriate stabile.

Diaspora moldovenească trimite anual peste 1,5 miliarde de dolari acasă – o contribuție imensă, dar pasivă. Potențialul real al diasporei nu este doar în remitențe, ci în know-how, capital, rețele internaționale și experiență profesională. Moldova trebuie să-și regândească complet relația cu cetățenii săi plecați.

PROPUNEM:**9.1. Parteneriat de încredere cu diaspora (model Portugalia)**

- 9.1.1. Programe pentru Diaspora "Investim Acasă" - crearea *Fondului Național al Diasporei pentru Dezvoltare Locală* (FND) pentru diaspora care dorește să investească în producere locală, proiecte de infrastructură, educație, energie locală sau agricultură. Statul oferă garanții, cofinanțare sau facilități fiscale pentru aceste investiții. Fondul poate funcționa ca un vehicul de investiții colective (ex: „Diaspora Invest – Cahul”, „Diaspora Invest – Orhei”).
- 9.1.2. Vom crea o platformă digitală proiectelor eligibile, unde diaspora va putea vota ori contribui în funcție de scopurile pe care le vor prefera. Autoritățile locale vor putea coopta comunitățile de moldoveni de peste hotare în dezvoltarea proiectelor publice de interes comunitar – de la renovarea unei grădinițe, la digitalizarea unui spital. Vom crea un Consiliu Consultativ al Diasporei, format din antreprenori și profesioniști de top moldoveni din străinătate.
- 9.1.3. Fiecare ambasadă/consulat va avea un Oficiu pentru Afaceri și Investiții ale Diasporei – o poartă unică pentru idei, proiecte, cooperare.
- 9.1.4. Program de export cu brandul „Produs de Acasă, dus în Europa”.

9.2. Susținem persoanele revenite acasă

- 9.2.2. Programe de Recalificare și reintegrare pentru persoanele revenite din diasporă.
- 9.2.3. Programe de repatriere economică (scutiri fiscale până la 3 ani, sprijin logistic) pentru revenirea migranților.
- 9.2.4. Recalificare profesională gratuită prin sistem voucher digital pentru migranți.

cub_md

CoalitiapentruUnitatesiBunastare

@cub_md

cub_md

@cub_md

PARTIDUL COALIȚIA PENTRU UNITATE ȘI BUNĂSTARE.
Achitat conform ordinului de plată nr. 599 din 29.05.2025.
Tipărit de: „T-Par” SRL. Tiraj: 1000 ex.